

1. האגודה לזכויות האזרח בישראל
  2. המרכז האקדמי למשפט ועסקים ברמת גן
  3. רופאים לזכויות אדם
- על ידי ב"כ עוה"ד אן סוצ'יו ואח'
מהאגודה לזכויות האזרח בישראל
רח' נחלת בנימין 75, תל אביב 65154
טלפון: 03-5608185; פקס': 03-5608165

וכן על ידי עו"ד סיגל שהב
מהקליניקות לזכויות אדם במרכז האקדמי למשפט ועסקים
ת"ד 852, בני ברק 51108
טלפון: 03-6439911; פקס': 03-6439966

העותרים

נ ג ד

1. השר לביטחון פנים
  2. נציב בתי הסוהר
  3. שרת המשפטים
- על ידי פרקליטות המדינה,
משרד המשפטים, ירושלים
טלפון: 02-6466687; פקס': 02-6467011

המשיבים

הודעת עדכון מטעם המדינה

1. בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד (כבוד המשנה לנשיאה ח' מלצר) מיום 1.11.18, ולארכה שניתנה, מתכבדת המדינה להגיש הודעת עדכון מטעמה, כדלקמן.
  2. כזכור, ביום 1.11.18 קיבל בית המשפט הנכבד באופן חלקי את בקשת המדינה והורה על הארכת מועד קיום פסק הדין בעתירה שבכותרת כך שהמועד לקיום הפעימה הראשונה יחול עד לתאריך 30.4.19, והמועד לקיום הפעימה השניה יחול עד לתאריך 2.5.20.
- בנוסף, הורה בית המשפט הנכבד כי המדינה תגיש מדי שלושה חודשים דיווח לבית המשפט על ההתקדמות לקראת מימוש המועדים הנדחים כאמור. בהתאם לכך, מתכבדת המדינה להגיש הודעת עדכון זו, אשר תוקדש בעיקרה לפעולות שנקטו לצורך מימוש הפעימה הראשונה, וזאת בהינתן המועד הסמוך להשלמתה.

3. כזכור, המתווה לקיום ה"פעמימה הראשונה" אודותיו פרטה המדינה בהרחבה בהודעתה מיום 29.3.18, כלל קידום הליך חקיקה מואץ שיאפשר הרחבה משמעותית של השימוש במנגנון השחרור המינהלי, לצד קידום פתרונות בינוי ארעיים מהירים.

בכל הקשור לרכיבי הבינוי, כלל המתווה את פתיחתם של שבעה אגפים זמניים של אוהלים חסיני אש, לפי מפרט של שירות בתי הסוהר; וכן הקדמת לוחות הזמנים לבניית חמישה אגפים קבועים העשויים מבני בטון מזויין, הנבנים בטכנולוגיה מהירה. הוזה אומר, בסך הכול, עמדה המדינה בהודעתה מיום 29.3.18, על תכנית לבנייתם של 12 אגפים חדשים המסתכמים (לפי חישוב של 3 מ"ר) בכ-1,400 מקומות כליאה חדשים לאסירים ביטחוניים, וזאת בלוחות זמנים קצרים.

בנוסף, עמדה המדינה על תכנית לשיפוץ חמישה אגפים שונים בבתי הסוהר "השרון", "דקל", "ניצן" ו"אוהלי קינדר", באופן שיוסיף עוד כ-280 מקומות לאסירים פליליים. בהמשך, ביום 5.6.18, עדכנה המדינה על החלטת שב"ס להסב את מתקן סהרונים למתקן כליאה עבור אוכלוסיית האסירים הפליליים הפלסטיניים, שהם תושבי אזור יהודה ושומרון ושהורשעו בעבירה של שהייה בלתי חוקית; או בכאלו שהורשעו בעבירות של שהייה בלתי חוקית לצד עבירה נוספת. כל זאת, ובלבד שתקופת מאסרם אינה עולה על 12 חודשים.

4. **כעת, המדינה תבקש לעדכן כי בכל הנוגע לקיום הפעמימה הראשונה, צפויה המדינה לעמוד במועד שנקבע בהחלטת בית המשפט הנכבד מיום 1.11.18.** עוד יצוין, וזאת בזהירות המתבקשת, כי ייתכן וקיום הפעמימה הראשונה יושלם אף מספר ימים קודם למועד שנקבע בהחלטת בית המשפט הנכבד.

5. באופן מפורט יותר, המדינה תעדכן כי ביום 5.11.18 אישרה הכנסת את החוק לתיקון פקודת בתי הסוהר (מס' 54 והוראת שעה), התשע"ט-2018, וזה פורסם ברשומות ביום 7.11.18. כזכור, תיקון חקיקה זה, שעוגן כהוראת שעה לשלוש שנים, נסוב על הרחבת השימוש במנגנון השחרור המינהלי ועל הגדלת תקופות השחרור.

עוד תעדכן המדינה, כי לאחר תיקון חקיקה זה **השתחררו עד ליום 13.2.19 למעלה מ-2,300 אסירים**, באופן הבא: ביום 20.12.18 **השתחררו 926 אסירים בהתאם לתיקון החקיקה** אשר הרחיב את מנגנון השחרור המינהלי; ובתקופה שבין יום 21.12.18 ועד ליום 13.2.19 השתחררו עוד 1,450 אסירים נוספים – חלקם בעקבות יישום תיקון החקיקה ואילו חלקם האחר בעקבות תום תקופת מאסרם שלא על-פי יישום תיקון החקיקה.

6. כזכור, נדבך נוסף במתווה המדינה ליישום הפעימה הראשונה כלל עוד שני מהלכים חקיקתיים: חוק שחרור על תנאי ממאסר (תיקון מס' 17 – הוראת שעה), התשע"ח-2018 בעניין היחידה לשחרור ממאסרים קצרים; וכן חוק העונשין (תיקון מס' 133 – הוראת שעה), נשיאת מאסר בעבודות שירות), התשע"ח-2018 על-פיו תוארך התקופה המאפשרת את ריצוי עונש המאסר על דרך עבודות שירות מחצי שנה לתשעה חודשים.

7. **באשר ליחידה לשחרור ממאסרים קצרים**, המדינה תבקש לעדכן כי לאחר שהושלמה עבודת המטה להקמתה, החלה היחידה לפעול ובתקופה שבין ה-15.11.18 ועד ליום 15.2.19, דנה בעניינם של 730 אסירים השפוטים לתקופות מאסר של עד 12 חודשים.

עוד תעדכן המדינה, כי בתום הבחינה הפרטנית של 730 הבקשות שהובאו בפניה, נמצא כי **33.7% מן הבקשות**, מצדיקות שחרור על-תנאי ממאסר, ואכן 246 אסירים שוחררו בהחלטות פרטניות אלו.

8. **באשר להארכת התקופה המאפשרת את ריצוי עונש המאסר על דרך עבודות שירות מחצי שנה לכדי תשעה חודשים**, נעדכן כדלקמן.

א. נכון להיום, ובשים לב לקביעת המחוקק כי תחילת תוקפו של תיקון זה תהא ביום 1.4.19, המדינה תבקש לעדכן כי **חלק ניכר עבודת המטה הנדרשת לשם יישום התיקון לחוק העונשין הושלמה כבר עתה**. בתוך כך, נעמוד על חלק מן הצעדים שנקטה המדינה, ובפרט שירות בתי הסוהר והיחידה הארצית לעבודות שירות.

ב. השינוי המרכזי שנעשה במערך עבודות השירות של שבי"ס הוא הפיכתו ליחידה ארצית מרכזית, הכפופה למטה שבי"ס, תוך שהוגדרה לה תפיסת הפעלה אחודה (וזאת חלף שלוחות מחוזיות). משמעות ההכפפה לרמה הארצית, הינה יצירת האחדה של כללי הפיקוח וניהול עובדי השירות בכל הארץ.

תפיסת ההפעלה החדשה של היחידה כוללת היבטים **מבצעיים וכליאתיים**; **היבטים אנושיים וטכנולוגיים**; **טיפוליים ופיקוחיים**, ובעיקר מבוססת על תפיסה הוליסטית של שילוב כלל תחומי המקצוע, כפי שיפורטו בהמשך, בכל שלב משלבי תקופת ריצוי המאסר בעבודות שירות.

ג. במסגרת הקמתה של היחידה והכפפתה כאמור למטה שבי"ס, הוגדלה מצבת כוח האדם ביחידה ושונה תמהיל בעלי התפקידים השונים ביחידה. שינוי זה הביא בתורו לשינוי ביחס שבין מספר המפוקחים אשר תחת אחריות כל מפקח ומספר מקומות התעסוקה.

יצירת המיתאם החדש בין מפקח למפוקחים ולמקומות העסקה, מאפשרת פיקוח הדוק וקפדני יותר, תוך מתן אפשרות להתייחסות ראויה למאפייני וצרכי אוכלוסיות ייחודיות כדוגמת קטינים, נשים, עברייני מין וכיוצא בזאת. זאת ועוד, הדבר מאפשר מתן קשב אישי והכוונת המפוקח לשינוי אורחות חייו והקניית כלים מתקנים.

ד. נוסף על כך, על מנת להסדיר ולחזק את הקשר עם המעסיקים (אשר כידוע הינם גורם אזורי המתנדב למשימת ההעסקה בקהילה של עובדי השירות), וכן עם גורמי הרווחה בקהילה, שולבו במערך עבודות השירות קציני פיקוח ותיאום בקהילה.

ה. כמו כן, כחלק מההיערכות להרחבה הצפויה בעקבות תיקון החוק, נסגרו מקומות העסקה שאינם תואמים את תפיסת ההפעלה החדשה ונפתחו מקומות העסקה אסטרטגים שירחיבו את האפשרות להעסקה על-פני שישה ימי עבודה בשבוע ויאפשרו ריצוי העונש אף בשעות אחה"צ והערב. כל זאת, על מנת לאפשר לעובדי השירות להשתלב בתכניות הטיפול שתיקבענה להם (על ידי שירות המבחן), תוך שימת דגש על הרחבת האפשרות לשילוב אוכלוסיות מגוונות בקרב עובדי שירות פוטנציאליים; כמו גם שילוב עתידי מיטבי במעגל התעסוקה בתום תקופת ריצוי העונש.

ו. בשל הצפי לקבלת מועמדים בעלי מורכבות גדולה יותר, הוקם מערך מודיעין ביחידה אשר נמצא בקשר עם גורמי המודיעין האחרים, אשר נותנים מענה בקהילה.

ז. לצד שיפור מרכיבי ההון האנושי ביחידה, נרכשה מערכת החתמת נוכחות המבוססת על טביעת אצבע אשר תותקן אצל כלל המעסיקים ואשר תדוות בזמן אמת על נוכחותם של עובדי השירות במקומות העסקה. באופן זה, המערכת תאפשר פיקוח מירבי ומיטבי על כלל המפוקחים. מערכת זו תאפשר לבחון באופן אמין ובדוק את התנאים שנקבעו בחוק להתייצבות עובדי שירות, וכן את דרישת הוראת השעה לבחינת קיצור העונש – "הגעה כנדרש ברציפות", במקרים המתאימים.

9. נפנה עתה לעדכן בעניין רכיבי הבינוי הנדרשים לקיום הפעימה הראשונה.

בהקשר זה, נציין כי עבודות הבינוי הפיזיות של כל 12 האגפים שנסקרו מעלה (שבעה אגפי אוהלים וחמישה אגפי בטון) הושלמו. כעת, בפני המדינה נותר להשלים את מרכיבי הביטחון ומרכיבים חיוניים נוספים, וזאת טרם אכלוס האגפים החדשים. העבודות האמורות הנדרשות להשלמת ההיערכות בכלל ההיבטים הנוגעים לאגפים אלו טרם נשלמו; ואולם **עד ליום 30.4.19 יושלם קיום הפעימה הראשונה עליה הורה בית המשפט הנכבד, וייתכן אף עוד קודם לכן.**

10. אשר לקיום הפעימה השנייה, וכפי שהמדינה עדכנה בעבר, ראש הממשלה הנחה את מזכיר הממשלה לקדם ולרכז את עבודת המטה הנדרשת לצורך יישום פסק דינו של בית המשפט הנכבד.

11. עבודת מטה מורכבת זו עודנה מצויה בעיצומה, כאשר התקיימו בפרק הזמן שחלף מאז הודעת העדכון האחרונה עוד שתי ישיבות בראשות מזכיר הממשלה בימים 7.1.19 ו- 22.1.19, וזאת בהמשך לחמש הישיבות שקוימו קודם לכן בימים 9.7.18, 30.7.18, 13.8.18, 13.9.18, 29.10.18.

עבודת מטה זו – המשותפת למשרד לביטחון פנים, שירות בתי הסוהר, משרד האוצר, משרד המשפטים ומשרד ראש הממשלה – מתמקדת בהקשר שלפנינו בבחינת היתכנותן של מספר חלופות לקיצור לוחות הזמנים לקיום ה"פעימה השנייה".

בתוך כך, יצוין כי בישיבות שהתקיימו במהלך חודש ינואר, השתתפו גורמים בכירים נוספים מקרב משרדי הממשלה, אשר נמצא כי שיתופם בתהליך הינו הכרחי. כך לדוגמה, לקחו חלק בישיבה מנכ"לית משרד התחבורה, מנהל רשות מקרקעי ישראל, וכן אנשי מקצוע בכירים ברשות החשמל. כל זאת, על מנת ליתן מענה להיבטים תכנוניים שונים שעמידה בהם הכרחית לצורך קידום הקמת מתחם בתי הסוהר החדש במגידו, ובכלל זאת: הרחבת כבישים קיימים; הגעה להסדרים מול בעלי זכויות במקרקעין הנחוצים, ועוד.

12. בנקודת הזמן הנוכחית, עבודת המטה הזו טרם מוצתה, ועל כן המדינה תשוב ותעדכן בעניין במסגרת הודעת העדכון הבאה, הקבועה ליום 10.5.19 (המועד הוא שלושה חודשים, מבלי למנות את ימי פגרת הפסח).

13. העובדות המפורטות בתגובה זו, הנוגעות לעבודת המטה שנעשית בראשות מזכיר הממשלה, נתמכות בתצהירו מר צחי ברורמן, מזכיר הממשלה. העובדות הנוגעות לשירות בתי הסוהר, נתמכות בתצהירו של גונדר אילן מלכא, ראש מטה שירות בתי הסוהר.

רון רוזנברג, עו"ד

סגן בכיר במחלקת הבג"צים
במשרד המשפטים

היום, ט"ז באדר א', תשע"ט
21 בפברואר, 2019